

زندگی با بوی عشق

اثرات هیئت برای تحول در زندگی |

مفتوگو با دکتر اهل بیت حاج سعید حدادیان

پناه می‌بریم به خدا از این که بخواهیم درباره‌ی فواید و آثار هیأت سخن بگوییم تا اثبات کنیم هیأت رفتن ضرورت دارد، و مباد آن روزی که کسی گمان کند لازم است از آثار مثبت هیئت بگوید تا مردم به هیئت گرایش پیدا کنند. هم شأن و معرفت مردم ما فراتر از این است و هم ساحت قدسی هیئت میرا از آن مردم برای اقامه‌ی عزای حجت خدا هیئت برپا می‌کنند و بس. بنابراین پرداختن به موضوعاتی از قبیل آن چه در سبک زندگی به آن می‌پردازیم، برای آن است که معرفت خود را افزایش دهیم، باشد که بتوانیم تمام زندگی خود را در پرتو هیئت تعریف کنیم. اما برای این هدف، در کنار سایر رویکردها، گفت‌وگو با کسی که از یک سو خود از نزدیک دستی بر آتش دارد، و از سوی دیگر تحصیل تا سطح کارشناسی ارشد در رشته‌ی قرآن و حدیث را ادامه داده است، حتماً مفید است.

اثرات

می‌کند که در زندگی خود از مال حرام اجتناب کند؟ وقتی فردی در حال گریه و در حالی که بغضی مقدس علیه دشمنان اهل بیت در سینه دارد، درمی‌یابد که ریشه‌ی جنایات دشمنان، خوردن مال حرام بوده است، انگیزه‌ی بسیار محکمی برای روی آوردن به کسب روزی حلال می‌یابد؛ تا به خوردن مال حرام گرفتار نشود؛ زیرا به صورت طبیعی، اگر انسان نیازهایش را از طریق صحیح تأمین نکند، به راه‌های نادرست مبتلا می‌شود. اگر کسی برای کسب روزی حلال تلاش نکند، سایر شئون زندگی او نیز با اختلال مواجه می‌شود. انسان برای این که هیئتی خوبی باشد باید به سراغ کسب حلال برود. از سوی دیگر بر گزار کنندگان هیئت نیز با توجه به همین اصل، به گونه‌ای برنامه‌ریزی می‌کنند که برنامه‌های هیئت در دیگر امور زندگی، از جمله کسب روزی حلال اختلالی ایجاد نکند. به عنوان الگو، هیئت حاج منصور ارضی را در نظر بگیرید؛ جلسات به گونه‌ای تنظیم نشده است که لطمه‌ای به کسب و کار شرکت کنندگان در جلسه وارد نشود. مثلاً سه‌شنبه‌ها از ساعت شش تا هفت صبح، برنامه به گونه‌ای تنظیم شده است که کارمندان به موقع، در حالی که صبحانه هم خورده‌اند، سرکار خود حاضر می‌شوند. آمادگی چنین کارمندی برای کار بیشتر است یا آمادگی کسی که با عجله از خواب برخاسته و صبحانه نخورده و در فشار ترافیک خود را به محل کار می‌رساند و بعد از ورود به اداره، زمانی را به خوردن صبحانه اختصاص می‌دهد یا با گرسنگی و بی‌حالی مشغول کار می‌شود؟ اضافه کنید نشاط و نورانیتی که کارمند از هیئت کسب کرده است؛ مسلماً اثر بخشی کاری که با حال معنوی و نورانیت انجام شود بالاتر است. می‌توان این سخن را ادامه داد و به بخش‌های دیگر زندگی نیز توجه کرد. مثلاً کسی که قرار است ساعت شش صبح یا زودتر، در حسینه‌ی صنف لباس فروشان حاضر باشد، طبعاً تلاش می‌کند که شب زودتر بخوابد، و کسی که زودتر بخوابد و سحرخیز هم باشد، نشاط بیشتری در طول روز خواهد داشت. همان‌طور که شما وقتی نماز صبح خوب و با توجهی می‌خوانید، اثرش را به شکل‌های مختلف در طول روز با خود می‌بینید، و در نسبت با روزی که نماز صبح را بی‌توجه و لب‌طلائی خوانده‌اید، روز بهتر و مفیدتری دارید. این سخن به معنی این نیست که لزوماً هر کس در هیئت حاضر

؟ بحث ما در خصوص تأثیری است که هیئت بر زندگی دارد. منظورمان از زندگی، شکل ملموس و عینی زندگی روزانه است. می‌خواهیم ببینیم هیئت رفتن و هیئتی بودن چه تأثیری بر زندگی روزانه‌ی ما دارد؟

بسم الله الرحمن الرحيم و صل الله على سيدنا محمد وآله الطيبين. ما برای بندگی خدا به هیئت رو می‌آوریم. شرکت در هیئت تعظیم شعائر است و تعظیم شعائر هم بخشی از تقوی است. بنابراین عبادت و تقوا، محوری است که در گرایش به هیئت مورد توجه قرار می‌گیرد. عبادت و تقوا نیز در تمام شبانه روز ما، و در تمام جزئیات زندگی روزانه‌ی ما معنی و مصداق دارد. با این توضیح باید گفت که تأثیر هیئت بر زندگی روزانه را نمی‌توان در چند مورد خلاصه کرد. اگر یکی از نتایج تمسک و توسل به اهل بیت علیهم السلام، تقوی و بندگی خداوند است، پس نتیجه‌ی هیئت باید در سراسر زندگی جاری شود، چرا که تقوا و بندگی در هر لحظه در زندگی مطرح است. ما در هر لحظه و در هر جزئی از زندگی روزانه‌ی خود، بر سر دو راهی بندگی خدا و بندگی شیطان قرار داریم. بنابراین تأثیر هیئت را نمی‌توان محدود به چند نمونه کرد.

؟ اگر ممکن است به عنوان مثال به چند مصداق که مرتبط با زندگی روزانه است، اشاره بفرمایید.

گفتیم که هیئت برای عبادت و بندگی است. از سوی دیگر روایات، کسب روزی حلال را، نه جزء از ده جزء عبادت معرفی کرده‌اند؛ از طرف دیگر یکی از مهم‌ترین مسائل زندگی ملموس ما، تأمین معاش و کسب درآمد است. بنابراین جا دارد که به عنوان یک مصداق مهم به آن توجه کنیم و تأثیر هیأت بر این موضوع را بررسی کنیم. ما در روضه‌ها اشاره می‌کنیم که حضرت زینب (سلام الله علیها) از این که مردم کوفه چنین رفتاری با فرزند رسول خدا (صل الله علیه و آله) دارند تعجب می‌کنند و از امام حسین (علیه السلام) می‌پرسند که آیا خود را به این مردم معرفی فرموده‌ای؟ و امام حسین (علیه السلام) در پاسخ می‌فرماید که بله، اما شکم‌های این جماعت از حرام پر شده است. خب به نظر شما کسی که در حال گریه و در عالی‌ترین و حساس‌ترین لحظات، با چنین معارفی آشنا می‌شود، تا چه حد تلاش

دو نگاه

گاه تا چند دقیقه انسان اثر هیئت را حس می‌کند، گاه تا چند ساعت فرد در نورانیت برگرفته از هیئت صحیح رفتار می‌کند و گاهی انسان تا چند روز مراقبه دارد. برخی نیز نورانیت را به طور دائم حفظ می‌کنند و همه‌ی شئون زندگی را بر آن اساس تنظیم می‌کنند

باز هم همان کارها را تکرار می‌کند. یکی از دلایلی که ما اصرار داریم گاهی روزه‌های سنگین نیز خوانده شود همین است که فرد بلافاصله بعد از خروج از هیئت از فضای روزه خارج نشود. انسان نباید همیشه با شنیدن روزه احساس راحتی کند؛ بلکه باید عصبانی شود، به هم بریزد و تا مدتی در درون خود درگیر باشد. لعن بر دشمنان با غضب و عصبانیت بهتر معنی پیدا می‌کند. یکی از آثار روزه سنگین این است که دیگر به راحتی نمی‌شود از کنار آن گذشت و احتمال تبدیل شدنش به مسکن موقتی کاهش می‌یابد. در چنین صورتی است که تأثیر بیش‌تر و ماندگاری بر زندگی انسان می‌گذارد. نتیجه این‌که روزه باید محل خیزش و فوران حماسه باشد. و ما را از دائره‌ی خود به سمت خدا و اولیائش سوق دهد و به سرنوشت اسلام و مسلمین حساس کند. و ما را برای بزن‌گاه‌ها مهیا نگه دارد.

۴ همان‌طور که فرمودید، هیئت اثرات فراوانی را در زندگی روزانه به دنبال دارد که دو مصداق مربوط به زندگی فردی را توضیح دادید. اگر با نگاه اجتماعی نگاه کنیم، هیئت چه تأثیری بر فضای روابط اجتماعی دارد؟

نمونه‌هایی از این اثرات را به‌طور مستقیم در روابط اجتماعی می‌بینیم. معمولاً تأثیر در دائره‌ی فردی باقی نمی‌ماند و اگر قوی‌تر باشد بر اطرافیان نیز اثر می‌گذارد. بسیاری از افراد وقتی در کنار افراد مذهبی و مسجیدی و هیئتی قرار می‌گیرند، بیشتر مراقب هستند که مرتکب رفتار نادرستی نشوند، نه به این خاطر که می‌ترسند، بلکه به‌خاطر حیای حضوری که دارند.

از سوی دیگر، هرکس تجربه‌ی گریه کردن برای روزه‌ی وداع امام حسین (علیه‌السلام) و حضرت زینب (سلام الله علیها) را داشته باشد، تصدیق می‌کند که این روزه، روابط خواهر و برادر را لطیف می‌کند و انسان را به ارتباط بیشتر و مهربانی بیشتر با خواهر یا برادر می‌کشاند. همین‌طور است در خصوص شنیدن روزه‌ی حضرت علی اکبر، که محبت پدر به پسر و محبت پسر به پدر را بیشتر می‌کند، و گاه مواعی که در رابطه‌ی صمیمانه و نزدیک‌تر پیش آمده است را کنار می‌زند. مهربانی و کمک فراوانی به ایتم، ناشی از روزه‌های مربوط به کودکان اهل بیت است. خیلی سخت است که انسان بر روزه‌ی وداع حضرت علی (علیه‌السلام) با حضرت زهرا (سلام الله علیها) اشک بریزد و در روابط خانوادگی خود با همسر یا فرزندان نامهربان باشد.

البته این انحصاری به هیئت ندارد. در نماز شب نیز حکمت‌هایی این‌گونه را می‌شود ردیابی کرد. می‌دانیم که بیدار شدن در سحر سخت است، و عبادت کردن هم به هر حال نوعی دشواری دارد، دستور خداوند این است که در پایان این عبادت، در نماز و تر برای چهل مؤمن دعا کن. وقتی انسان شروع به فکر کردن می‌کند که برای دیگران دعا کند، اندک‌اندک افراد مختلفی با مشکلات مختلف به ذهنش می‌آیند. این جزء خالص‌ترین ارتباط‌هایی است که ممکن است یک فرد با دیگری داشته باشد. در دل شب و در شرایطی که دیگری هم اطلاع ندارد، شما به یاد مؤمن دیگری هستید و به مشکلاتش فکر می‌کنید و بدون این‌که انگیزه‌ای مادی در میان باشد، برای بهتر شدن وضع مادی و معنوی دیگران از خداوند درخواست می‌کنید. در این میان بعضی از وظایف مغفول مانده هم مورد توجه انسان قرار می‌گیرد. طبیعتاً کسی که اهل این عبادت باشد، بعد از روشن شدن هوا انگیزه‌ی بیشتری دارد که جوایز احوال دیگران شود. تماسی بگیرد و بپرسد که آیا مشکلی که شما داشتید حل شد یا نه؟ و خوب کسی که تماس بگیرد و جوایز حال دیگری بشود، احتمالاً اگر کمکی هم بتواند، انجام می‌دهد. خلاصه این‌که به دیگران توجه دارد. نمازی آن‌گونه، تعقیباتی این‌گونه هم خواهد داشت. آن‌چه گفته شد، فقط یک قطره از دریای آثار اجتماعی عبادت و هیئت بود که در ابعاد مختلف قابل بسط است. ■

می‌شود بهتر کار می‌کند و هرکس هیئت نمی‌آید کار نمی‌کند؛ بلکه به این معنی است که هیئت شرایط و زمینه را برای کار بهتر فراهم می‌کند. حال ممکن است کسی هم باشد که از این شرایط درست استفاده نکند، و شب دیر بخوابد و صبح زود هم به هیئت برود و بعد در محل کار خواب‌آلوده باشد. اما مجموعه‌ی شرایطی که هیئت فراهم می‌کند، چه از نظر محتوا و معارف و چه از نظر شکل و قالب، افراد را به کار و تلاش بیشتر دعوت می‌کند.

با این توضیح روشن می‌شود، کسانی که به بهانه‌ی شرکت در برنامه‌های مذهبی کم‌کاری می‌کنند، چه جفای بزرگی می‌کنند؛ یعنی دقیقاً خلاف آن چه هیئت با شکل و محتوا به آن فرا می‌خواند، عمل می‌کنند و هیئت رفتن را بهانه می‌کنند!

مصداق دیگر، تحصیل علم است. در خصوص تحصیل علم نیز همین موارد وجود دارد. امروزه برای قشر سخنران و مداح، کسب علم بیشتر ضرورت پیدا کرده است. یک سخنران و مداح به تناسب وظیفه‌اش و تعاملاتی که با مردم دارد، احساس نیاز واقعی به کسب علم می‌کند. از سوی دیگر، بزرگان حوزه نیز با توجه به همین مطلب، مراقب هستند که طلبه‌ها پیش از آن‌که به سطح مناسبی از علم نرسیده‌اند با امور دیگر سرگرم نشوند. نتیجه آن شده است که تعداد زیادی از مداحان سرشناس از تحصیلات حوزوی یا دانشگاهی برخوردار شوند. طبیعتاً نوجوانان و جوانان نیز که در هیئت شرکت می‌کنند از این افراد الگو می‌گیرند. علما هم که در این الگو بخشی برای تحصیل علم، جایگاه ویژه‌ی خود را دارند.

۴ همان‌طور که فرمودید، همه‌ی افراد به یک میزان از شرایط و زمینه‌سازی هیئت برای اصلاح سایر شئون زندگی خود استفاده نمی‌کنند. تفاوت در چه چیزی است که برخی تمام زندگی خود را بر اساس معارف برگرفته از نورانیت هیئت سامان می‌دهند، اما برخی این نورانیت را کمتر در سایر شئون جاری می‌سازند؟

البته باید توضیح داد که سؤال شما مختص به هیئت نیست؛ بلکه شامل همه‌ی معارف دینی که ما از منابع دینی و مناسک دینی برمی‌گیریم می‌شود. این سؤال را می‌توان در خصوص قرائت قرآن و مطالعه‌ی روایات، جلسات قرآن و مسجد و... نیز طرح کرد.

در خصوص هیئت باید گفت که بسته به کیفیت حضور افراد در هیئت، دامنه‌ی تأثیر متفاوت می‌شود. گاه تا چند دقیقه انسان اثر هیئت را حس می‌کند، گاهی تا چند ساعت فرد در نورانیت برگرفته از هیئت صحیح رفتار می‌کند و گاهی انسان تا چند روز، بر اثر هیئت رفتن مراقب دارد. برخی نیز نورانیت را به‌طور دائم حفظ می‌کنند و همه‌ی شئون زندگی را بر آن اساس تنظیم می‌کنند. کیفیت حضور افراد و میزان توجه و خلوص و خشیت افراد باعث می‌شود که عنایات و توجهاتی که جلب می‌کنند متفاوت باشد. به میزانی که فرد مورد توجه و عنایت بیشتری از سوی پروردگار قرار بگیرد، تأثیر عمیق‌تر و ماندگارتری از هیئت می‌پذیرد.

البته این را هم باید توجه داشت که همه‌ی افراد با هم‌دیگر در یک لحظه توبه نمی‌کنند. گاهی فردی که اعمال نامتناسب با هیئت دارد، مدتی هم به هیئت می‌آید ولی اصلاح نمی‌شود، این را باید در طول زمان در نظر گرفت که اگر فرد هیئتی بماند، رفته‌رفته خود را اصلاح می‌کند؛ یا در موقعیت خاصی به یک‌باره توبه می‌کند. بنابراین نباید انتظار داشته باشیم که فرد با یک‌بار هیئت یا مسجد یا دعا یا گریه، همه‌ی بیست و چهار ساعت زندگی خود را به یک‌باره اصلاح کند. افراد مختلف در زمان‌های مختلف توبه می‌کنند. این حالت معمول است و به هر حال همیشه موارد استثنا نیز وجود دارد.

البته گاهی برای برخی روزه و گریه تبدیل به یک نوع تخلیه‌ی روحی می‌شود؛ یعنی فرد مرتکب گناهی می‌شود و چون اعتقادات و ایمانی هم دارد، عذاب وجدان و فشار روحی نیز پیدا می‌کند؛ به هیئت می‌آید و گریه می‌کند و سبک می‌شود و بدون عزم بر ترک گناه

دو نگاه

... این روزه روابط خواهر و برادر را لطیف می‌کند و انسان را به ارتباط بیشتر و مهربانی بیشتر با خواهر و برادر می‌کشاند